

Valtioneuvoston periaatepäätös valtion kotouttamisohjelmasta

Hallituksen painopisteet vuosille 2016 – 2019

Kotoutumisen edistämisestä annetun lain (1386/2010; kotoutumislaki) 34 §:n mukaisesti valtioneuvosto päättää valtakunnallisesta kotouttamisen kehittämisestä laatimalla kotouttamisen tavoitteet sisältävän valtion kotouttamisohjelman neljäksi vuodeksi kerrallaan. Valtioneuvosto teki ensimmäisen periaatepäätöksen valtion kotouttamisohjelmasta (VALKO I) 7.6.2012. Tässä ohjelmassa kuvattiin kotoutumisen ja hyvien etnisten suhteiden edistämispolitiikan poikkihallinnollinen kokonaisuus. Valtion kotouttamisohjelmassa vuosille 2016 – 2019 keskitytään pääministeri Sipilän hallitusohjelmaan perustuvaan neljään tavoitealueeseen:

1. Tuodaan maahanmuuttajien oman kulttuurin vahvuudet osaltaan vahvistamaan Suomen innovaatiokykyä;
2. Tehostetaan kotouttamista poikkihallinnollisesti;
3. Lisätään valtion ja kuntien välistä yhteistoimintaa kansainvälistä suojelua saavien vastaanotossa;
4. Kannustetaan avointa keskustelua maahanmuuttopolitiikasta, eikä rasismia sallita.

Turvapaikkatilanteen muututtua vuonna 2015 hallitus käynnisti kotoutumis- ja työllistämistoimien uudelleen tarkastelun ja alkoi suunnitella uusia toimenpiteitä, joilla turvapaikanhakijoiden kuntaan siirtymistä ja kotoutumisen käynnistymistä nopeutetaan, samoin pääsyä koulutukseen ja työelämään. Tavoitteena on muun muassa parantaa suomen tai ruotsin kielen taidon hankkimisen ja täydentämisen mahdollisuuksia sekä antaa perusopetuksen kautta valmiuksia koulutuspolulla etenemiseen. Nykymuotoisen moniammatillisen tuen ja opiskeluhuollon avulla tuetaan oppimisen edellytyksiä ja opettajien koulutuksessa huomioidaan maahanmuuttajien erityistarpeet. Maahanmuuttajien osallisuutta vapaa-ajan ja järjestötoiminnassa lisätään. Sosiaaliturvajärjestelmän vastikkeellisuutta vahvistetaan edellyttäen osallistumista kotouttamistoimenpiteisiin.

Valtion kotouttamisohjelman toimenpiteitä toteutetaan valtion talousarvion, valtionalouden menokehyksen ja kuntatalouden menorajoitteen puitteissa. Ohjelmaan on kirjattu keskeiset kunkin tavoitteen toteutumista kuvaavat mittarit ja ohjelman toimeenpanoa seurataan toimenpidekohtaisesti. Lisäksi vaikuttavuudesta saadaan tietoa kotouttamisen seurantajärjestelmän indikaattoreilla. Seurantatietojen arviointi sovitetaan yhteen hallitusohjelman puolivälitarkastelun kanssa.

Valtioneuvosto päättää seuraavista, neljän tavoitealueen alle sijoittuvista tavoitteista ja toimenpiteistä.

TAVOITEALUE I. Tuodaan maahanmuuttajien oman kulttuurin vahvuudet vahvistamaan osaltaan Suomen innovaatiokykyä

Tavoitteet

Maahanmuuttajien kotouttamistoimet nähdään yhä kiinteämmin osana Suomen elinkeino- ja innovaatiopolitiikan sekä kehitysyhteistyöpolitiikan keinovalikoimaa. Tähän sisältyy koulutettujen ja suomalaisista korkeakouluista valmistuneiden maahanmuuttajien osaamisen hyödyntäminen ja urien edistäminen suomalaisilla työmarkkinoilla sekä yrityksen kasvussa ja kansainvälistymisessä, mikä puolestaan vahvistaa Suomen kilpailukykyä ja talouskasvun edellytyksiä.

1. Työ- ja elinkeinoministeriön maahanmuuttajien nopea työllistyminen ja osaamisen laaja-alainen hyödyntäminen - hankkeessa arvioidaan millaisilla käytännön toimenpiteillä maahanmuuttajien **osaaminen** tunnistetaan ja kiinnitetään kiinteämmin osaksi elinkeino- ja innovaatiopolitiikan ja kehitysyhteistyöpolitiikan kehittämistä ja toimeenpanoa. (TEM)
2. Kytetään ulkomaalaisia korkeakouluopiskelijoita harjoittelun ja opinnäytetöiden kautta suomalaisiin yrityksiin ja työelämään ja tätä kautta hyödynnetään heidän osaamistaan. Lisäksi kannustetaan korkeakouluja ja elinkeinoelämää vahvistamaan yhteyksiään. (OKM, TEM)
3. Korkeakoulut järjestävät suomen ja ruotsin kielen intensiivikursseja vieraskielisille opiskelijoilleen ja turvapaikanhakijoille. Kursseja tarjotaan myös lukukausien ulkopuolisena aikana sekä päivä- ja iltatoteutuksena. (OKM)
4. Edistetään uuden teknologian käyttöä kielten oppimisessa. Levitetään tehokkaasti tietoa itsenäisen opiskelun mahdollistavista digitaalisista suomen ja ruotsin kielen oppimateriaaleista. Rahoitetaan hankkeita, jotka tuottavat adaptiivisia opiskelumateriaaleja ja pelejä kielen oppimiseen. (OKM)
5. Hyödynnetään maahanmuuttajien osaamista osana elinkeino- ja innovaatiopolitiikkaa valtion ja kaupunkien välisissä kasvusopimuksissa. (TEM)
6. Luodaan yhteistyössä alueellisten toimijoiden (TE-palvelut, yrittäjäjärjestöt, seudulliset yrityspalvelut uusyrittäjäkeskukset, kauppakamarit, yrityskiihdyttämöt ja yliopistot) kanssa verkosto ja toimintamallit maahanmuuttajien tehokkaaksi ohjaamiseksi elinkeinoelämän palvelukseen ja yrittäjyyteen, ml. start up -yrittäjyys. (TEM)
7. Luodaan toimintamalli, jossa tunnistetaan maahanmuuttajien yrittäjyyspotentiaali ja erityisosaaminen suomalaisyritysten kasvussa, kansainvälistymisessä ja viennin edistämisessä. Selvitetään yhteistyössä Finpron ja muiden Team Finland -toimijoiden kanssa kasvuohjelmien mahdollisuudet hyödyntää maahanmuuttajien kohdemaiden markkinoiden tuntemusta ja verkostoja. Lisätään maahanmuuttajien viennin edistämistä tukevaa koulutusta, esim. kotoutumiskoulutuksena yhteistyössä suomalaisten yritysten ja viennin edistämistä tekevien tahojen kanssa. (TEM)

8. Selvitetään parhaat toteuttamisvaihtoehdot ulkomaalaisten kasvuyrittäjien oleskelulupajärjestelmän helpottamiseksi, oleskeluluvan myöntämiseksi Suomessa toimiviin yrityksiin kohdistuvien sijoitusten perusteella sekä yritysten tarvitsemien huippuosaajien oleskelulupajärjestelmän sujuvoittamiseksi. (SM)
9. Tehostetaan kansainvälisiä työnvälityspalveluja ja laajennetaan Eures – palveluja. (TEM)

TAVOITEALUE II. Tehostetaan kotouttamista poikkihallinnollisesti

Tehokkaalla alkuvaiheella hyvät edellytykset kotoutumiseen

Tavoitteet

Kotoutuminen vauhdittuu ja siirtymät kotoutumista edistäviin palveluihin sekä työelämään vahvistuvat hyödyntäen tehokkaasti maahanmuuttajien aiemmin hankittua osaamista.

Toimenpiteet

10. Käynnistetään maahanmuuttajien työllistymis-, opiskelu- ja muita kotoutumisvalmiuksia arvioiva alkukartoitus kunnassa tai vastaanottokeskuksessa välittömästi myönteisen oleskelulupapäätöksen jälkeen. Alkukartoituksen ja kotoutumissuunnitelman laatimisen tavoiteajaksi asetetaan kaksi viikkoa oleskeluluvan saamisesta. Hyödynnetään alkukartoituksen tietoja tehokkaasti työllistymis- ja koulutuspoluille ohjaamisessa ottaen huomioon alueellista sijoittumista suunniteltaessa olemassa oleva asuntotarjonta. (TEM)
11. Käytetään tulkki- ja kääntäjäpalveluja entistä tehokkaammin muun muassa etätulkkausta hyödyntäen.
12. Kehitetään valtakunnallinen toimijoiden laajapohjaisena yhteistyönä toteutettava kaikille maahanmuuttajaryhmille soveltuva malli kotoutumisen alkuvaiheen palvelukokonaisuudeksi.¹ (TEM)
13. Madalletaan kotoutumiskoulutuksen ja sitä seuraavien koulutusten raja-aitoja, tarvittaessa kokeiluin. Korkeakouluopintoja tai ammatillisia opintoja suorittaneet ohjataan nopeammin heille tarkoituksenmukaiseen täydentävään koulutukseen. Hyödynnetään ohjauksessa nykyistä paremmin koulutusorganisaatioiden asiantuntemusta. (TEM ja OKM)
14. Tehostetaan osaamisen ja tutkintojen tunnustamista parhaat kansainväliset, erityisesti pohjoismaiset käytännöt hyödyntäen. Luodaan valtakunnalliset toimintatavat ulkomailla hankitun

¹ Kehittämistyötä tehdään Kestävää kasvua ja työtä -rakennerahasto-ohjelman valtakunnallisen Kotona Suomessa -toimenpidekokonaisuuden (toimintalinja 3, TEM) pilottihankkeissa eri puolilla Suomea. Alkuvaiheen palvelukokonaisuutta voidaan tarvittaessa tarjota oleskeluluvan saaneille TE-palveluiden asiakkaille myös kotoutumiskoulutuksen orientoivana moduulina hyödynnettäväksi esim. kuntaan siirtymisen ja kotoutumiskoulutukseen pääsyn odotusaikana.

ammattillisen osaamisen tunnistamiseen ja tunnustamiseen.² Huomioidaan erityisesti tutkinnon ja ammattipätevyyden tunnustamisen edellytyksinä olevien lisäopintojen järjestäminen (mukaan lukien kieliopinnot). Keväällä 2016 käynnistyneiden vastuukorkeakoulutoiminnan pilottien avulla nopeutetaan ja sujuvoitetaan maahan tulleiden ja maassa jo olevien maahanmuuttajien korkeakouluopintoihin pääsyä. (OKM)

15. Kannustetaan hanketoimijoita hakemaan ja toteuttamaan maaseutuohjelman hankkeita, joilla edistetään maahanmuuttajien kotoutumista maaseudulle. (MMM)

Kotoutumiskoulutuksesta valmiuksia jatkokoulutukseen ja työelämään

Tavoitteet

Kielen opetuksen lähtötaitotason arviointi on nykyistä parempi ja kotoutumiskoulutukseen pääsee enintään kahden kuukauden kuluttua kielitaidon lähtötason testauksesta.

Toimenpiteet

16. Otetaan käyttöön vuoden 2016 aikana uudet toteutustavoiltaan monipuolisemmat, työelämälähtöiset ja ammatillisia valmiuksia kehittävät kotoutumiskoulutuksen mallit pohjautuen tunnistettuihin kehittämistarpeisiin ja ottaen huomioon tuleville vuosille ennakoitu kotoutumiskoulutuksen kysynnän kasvu.³ Suunnataan ammatillisesti suuntautunutta kotoutumiskoulutusta suurimmille työvoimapula-aloille. Samalla kehitetään alku- ja osaamiskartoituksen tietoihin perustuvaa koulutukseen ja muihin yksilöllisiin tarpeisiin vastaaviin palveluihin ohjausta sekä ohjaushenkilöstön ohjausosaamista. (TEM ja OPH)
17. Asetetaan erityiseksi tavoitteeksi kotoutumiskoulutukseen pääsyn nopeuttaminen siten, että koulutus alkaa **viimeistään kahden kuukauden kuluessa** kielitaidon lähtötason arvioinnista. (TEM)
18. Integroidaan kielenopetusta osaksi muuta opiskelua, työssä oppimista ja työharjoittelua. (OKM)
19. Alennetaan ammatillisen koulutuksen valmentavan koulutuksen kielitaitovaatimusta, ja lisätään opintojen aikaista kielenopetusta. (OKM)
20. Valmistellaan luku- ja kirjoitustaidon opetuksen siirto opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalle osaksi aikuisten perusopetuksen kokonaisuutta alkaen 1.1.2018. (TEM ja OKM)

² Kehitetään osana Kestävää kasvua ja työtä -rakennerahasto-ohjelman valtakunnallista Kotona Suomessa -toimenpidekokonaisuutta (toimintalinja 4, OKM).

³ Kotoutumiskoulutuksen uudet mahdolliset toteutusmallit on kuvattu Aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman perusteiden (Opetushallitus 1/011/2012) lisäliitteenä: http://oph.fi/saadokset_ja_ohjeet/opetussuunnitelmien_ja_tutkintojen_perusteet/maahanmuuttajien_koulutus

Maahanmuuttajien työmarkkina-aseman parantaminen

Tavoitteet

Ulkomaalaisten työllisyysaste nousee vuoden 2014 59,4 prosentin tasosta 62 prosenttiin vuonna 2016, työttömyysaste laskee vuoden 2015 29 prosentin tasosta 27 prosenttiin vuonna 2016 ja yritystoiminnan starttirahalla aloittaneiden määrää nousee vuoden 2014 699 tasosta 750:een vuonna 2016.

Toimenpiteet

21. Hyödynnetään TE-palvelujen koko palveluvalikko maahanmuuttajien työllisyyden ja yrittäjyyden edistämiseksi, yhteistyössä muun muassa yrittäjäjärjestöjen, seudullisten yrityspalvelujen, työnantajien ja oppilaitosten kanssa. (TEM)
22. Tiivistetään valtion- ja kuntien välistä yhteistyötä maahanmuuttajien kotoutumista edistävien palvelujen koordinoinnin tehostamiseksi selkeyttämällä työnjakoa ohjaus- ja neuvontapalvelujen, alku- ja osaamiskartoituksen sekä muiden alkuvaiheen palveluihin, koulutukseen ja työllistymistä edistäviin palveluihin ohjaamisen osalta, tarvittaessa kokeiluin tai aiesopimuksella. (OKM, TEM)
23. Toteutetaan vaikuttavuusinvestointimallilla maahanmuuttajien työllistämiskokeilu, jossa yhdistetään nopea työllistyminen ja työn rinnalla tapahtuva koulutus, tavoitteena 1500 työpaikkaa. Vaikuttavuusinvestoinnissa kokeilua rahoitetaan yksityisellä pääomalla ja mikäli kokeilun johdosta on valtiolle syntynyt säästöä maahanmuuttajien nopeamman työllistymisen johdosta (säästetyt työmarkkinatuet ja kertyneet verot), säästöä maksetaan tuotto-osuus sijoittajille kokeilun päätyttyä tehtävän vaikuttavuuslaskelman perusteella. (TEM)
24. Kehitetään yhteistyössä työmarkkinajärjestöjen kanssa työelämän myönteistä asenneilmapiiriä, syrjimättömyyttä ja monimuotoisuusjohtamista sekä mahdollisuuksia työsuhteen aikaiseen kielenopiskeluun. (TEM)
25. Tuetaan ulkomaalaistaustaisissa perheissä naisten ja miesten tasapuolisen lasten hoitovastuun jakamista tasa-arvoisen työllistymisen ja opiskelumahdollisuuksien edistämiseksi. (TEM, OKM, STM)

Laadukkaalla perusopetuksella vahvistetaan maahanmuuttajanuorten valmiuksia siirtyä jatko-opintoihin ja työelämään

Tavoitteet

Yhä useampi maahanmuuttajanuori suorittaa ainakin toisen asteen opinnot ja saavuttaa valmiudet hakeutua jatko-opintoihin tai siirtyä työelämään.

Toimenpiteet

26. Nopeutetaan kaikilla kouluasteilla oleskeluluvan saaneiden henkilöiden reittejä työelämään nuorisotakuun palvelulupauksen mukaisesti ottaen huomioon sukupuolinäkökulma koulutus- ja työllistymispoluilla etenemisessä. (OKM, TEM)
27. Lisätään maahanmuuttajille suunnattua ammatilliseen peruskoulutukseen valmentavaa koulutusta sekä tutkintotavoitteista koulutusta, erityisesti näyttötutkintoja ja siihen kytkeytyvää opiskelunvalmiuksia parantavaa koulutusta vuodesta 2017 lukien. (OKM)
28. Käynnistetään kevään 2016 aikana ammatillisen koulutuksen koulutus sopimus pilotit ja varmistetaan mallin soveltuvuus myös maahanmuuttajille ottaen huomioon sukupuolinäkökulma. (OKM)
29. Uudistetaan aikuisten perusopetuksen tuntijako, opetussuunnitelman perusteet ja rahoitus. Aikuisten perusopetukseen sisällytetään tutustumisjaksoja työelämään ja valinnaisena ammatillisia opintoja. Uudistettu perusopetus otetaan käyttöön vuonna 2018. (OKM)
30. Varmistetaan kuntien ja muiden perusopetuksen järjestäjien kanssa yhteistyössä, että oppivelvollisuusiän ylittäneille maahanmuuttajille järjestetään jo syksystä 2016 lukien tarvittava määrä perusopetusta tai siihen valmistavaa koulutusta, tarvittaessa järjestämislupien opiskelijamääriä lisäämällä. (OKM)
31. Selvitetään oikeuskanslerin päätöksen mukaisesti, tulisiko perusopetuslakiin sisällyttää velvollisuus järjestää perusopetukseen valmistavaa opetusta.
Tehostetaan perusopetuksen valmistavan opetuksen ja aikuisten perusopetuksen järjestämistä kytkemällä rahoitus nykyistä tarkemmin toteutuneen opetuksen määrään. Puretaan rahoitusjärjestelmän esteet opetuksen tehokkaalle käynnistämiseksi. Rahoituslain muutos tulee voimaan vuoden 2017 alusta. (OKM)
32. Varmistetaan riittävä osaaminen vieraskielisten oppilaiden oppimisvalmiuksien tunnistamiseen. (OKM)
33. Vahvistetaan ohjausverkoston monikulttuurista ohjausosaamista. (TEM, OKM)

34. Kannustetaan toimijoita hakemaan ESR-rahoitusta hankkeisiin, joissa huomioidaan maahanmuuttajanuorten erityistarpeet osana nuorten kuntoutus-, mielenterveys- ja päihdepalveluiden kehittämistyötä.⁴ (STM)

Huolehditaan maahanmuuttajaperheille annettavasta moniammatillisesta tuesta, opettajien valmiuksista sekä opiskeluhuollosta

Tavoitteet

Maahanmuuttajalasten, -naisten ja -perheiden erityistarpeita otetaan huomioon palveluissa.

Toimenpiteet

35. Vahvistetaan maahanmuuttajaperheiden ohjausta osana sosiaali- ja terveysministeriön lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelmaan sisältyvien perhekeskusten toimintaa. Erityisesti kansainvälistä suojelua saavien mahdollisuuksia psykososiaalisiin palveluihin vahvistetaan. (STM)
36. Kehitetään erityisesti alle 12-vuotiaiden ilman huoltajaa tulleiden lasten sijaisperhetoimintaa. Selvitetään edellyttäväkö lainsäädännön muutoksia työ- ja elinkeinoministeriön ja sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonaloilla. (TEM, STM)
37. Oppilaitoksissa annetaan oppilaan oikeuksista ja käytettävissä olevista oppilashuoltopalveluista ymmärrettävästi tietoa oppilaille ja huoltajille sekä opiskelijoille varhaiskasvatuksessa, esiopetuksessa, perusopetuksessa, lukioissa ja ammatillisissa oppilaitoksissa. Tarvittaessa käytetään tulkkaus- ja käännöspalveluita. Opetushallitus laatii tukimateriaalin oppilas- ja opiskelijahuoltoon ja oppilaitosten turvallisuuteen liittyvistä seikoista. Suunnataan monialaisia neuvonta- ja ohjauspalveluja (kuten Ohjaamot) myös maahanmuuttajille. (OKM)
38. Varmistetaan riittävä osaaminen maahanmuuttajaoppilaiden ja -opiskelijoiden oppimisvaikeuksien, stressihäiriöiden ja masennustilan tunnistamiseen. Opetushallitus kohdentaa opetustoimen henkilöstökoulutusta opiskeluterveydenhuollon henkilökunnalle sekä opetushenkilökunnalle erityisen tuen tarpeiden olevien tunnistamiseen, kohtaamiseen sekä edelleen ohjaukseen. Hyödynnetään tutkimustietoa sekä käynnissä olevien hankkeiden osaamista, esimerkiksi Oma tie -projektin ja Pakolaisten mielenterveystoimien valtakunnallisen kehittämishankkeen kokemuksia. (OKM)
39. Tarkistetaan opettajankoulutuksen sisällöt ja tuetaan opettajia maahanmuuttajien parissa tehtävässä työssä. Lisätään kielitietoisuuteen liittyviä opintoja opettajien peruskoulutukseen ja järjestetään aiheesta täydennyskoulutusta. Lisätään tarvittaessa suomi/ruotsi toisena kielenä -opettajien koulutusmääriä ja tarkistetaan kelpoisuusvaatimukset. Hyödynnetään

⁴ Kestävää kasvua ja työtä -rakennerahasto-ohjelma, toimintalinja 5 (STM): Nuorten hyvinvoinnin ja aktiivisen osallisuuden tuki -toimenpidekokonaisuus

maahanmuuttajataustaisten opettajien ja tukihenkilöiden kieli-, kulttuuri- ja muuta osaamista koulutuspolkujen kaikissa vaiheissa. Vakinaistetaan opettajien pätevä Specima-koulutus. (OKM)

40. Lisätään ja uudistetaan tulkki- ja kääntäjäkoulutusta. (OKM)
41. Tuetaan matalan kynnyksen kieliryhmiä, joissa maahanmuuttajat voivat kokoontua opiskelemaan kieltä ja kulttuuria yhdessä natiivipuhujien kanssa esimerkiksi jonkin harrastuksen parissa. (OKM)
42. Kehitetään erityisesti kotonaan lapsiaan hoitavien vanhempien koulutuksen väyliä, eri hankkeissa saatujen kokemusten pohjalta, niin että kielikoulutuksen rinnalla huolehditaan lasten hoidosta avoimen varhaiskasvatuksen tai järjestöjen toiminnalla. (OKM, STM)
43. Varmistetaan henkilökunnan osaaminen ohjaus-, neuvonta- ja tukipalveluissa. (OKM, STM, TEM)

Tuetaan maahanmuuttajien osallistumista vapaa-ajan toimintaan

Tavoitteet

Maahanmuuttajien osallisuus vapaa-ajan toiminnassa lisääntyy.

Toimenpiteet

44. Vahvistetaan taidelaitosten sekä muiden taide- ja kulttuurialan toimijoiden turvapaikanhakijoille ja maahanmuuttajille suunnattua, kotoutumista edistävää taide- ja kulttuuripalvelujen tarjontaa. (OKM)
45. Lisätään yhteisöllistä ja luovaa eri taiteen lajeihin liittyvää vapaa-ajan toimintaa, joka tukee kotoutumiseen tarvittavaa ihmisten välistä kohtaamista, yhdessä tekemistä sekä tutustuttaa maahanmuuttajat suomalaiseen kulttuuriin. (OKM)
46. Huolehditaan omakielisen kirjallisuuden saatavuudesta ja mahdollisuudesta oman tarinan kertomiseen omalla kielellä. (OKM)
47. Nuorten työpajojen henkilöstölle ja kuntien nuorisotyöntekijöille tarjotaan lisäkoulutusta erilaisista taustoista tulevien nuorten kohtaamiseen yhteistyössä nuorisovaltuustojen koulutusta tarjoavien oppilaitosten ja korkeakoulujen kanssa. Lisäksi kehitetään toiminnallista virikeaineistoa kotouttamisen nopeuttamiseksi. (OKM)
48. Valtakunnallisten nuorisokeskusten avustamisen yhdeksi painopisteeksi otetaan määräaikaista se, miten hyvin ne tarjoavat suunnattua toimintaa erityisesti turvapaikanhakijanuorille ja/tai yleisimmin maahanmuuttajanuorille. (OKM)
49. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee Avartti-säätiön toimenpidekokonaisuutta, jonka avulla edistetään maahanmuuttajanuorten kotoutumista yhteistoiminnassa vapaan sivistystyön

oppilaitosten kanssa. Toimenpidekokonaisuudessa tuetaan valtakunnallisia nuorten turvapaikanhakijoiden aktivoimisen hankkeita. (OKM)

50. Opetus- ja kulttuuriministeriö suuntaa yhdenvertaiseen liikuntaan liittyvää avustusta erityisesti naisten ja tyttöjen sekä vaikeimmin tavoitettavien ryhmien saamiseksi liikuntatoiminnan pariin. (OKM)
51. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee hallituskaudella järjestöjen yhdenvertaisuustyötä. (OKM)
52. TEM rahoittaa vuonna 2016 ja 2017 hankkeita, joilla koordinoidaan kotoutumista tukevaa vapaaehtoistyötä ja tuetaan ruohonjuuritason järjestöjen toimintaa. (TEM)
53. Nuorten harrastustoimintaa ja verkostoitumista kantaväestön kanssa voidaan tukea maaseudulla Maaseuturahaston osarahoituksella (Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma 2014–2020). (MMM)

TAVOITEALUE III. Edistetään valtion ja kuntien välistä yhteistoimintaa kansainvälistä suojelu saavien vastaanotossa

Tavoitteet

Kiintiöpakolaisten ja oleskeluluvan saaneiden turvapaikanhakijoiden kuntiin sijoittuminen tapahtuu kahden kuukauden kuluessa oleskeluluvan tiedoksi saannista ja kotoutumisprosessi alkaa välittömästi.

Toimenpiteet

Välittömät toimenpiteet:

54. Toimeenpannaan tehostettu tiedottamis- ja neuvottelukampanja kuntasopimusten solmimiseksi, jotta vuonna 2015 tulleista hakijoista oleskeluluvan saaneet saadaan sijoitettua kohtuullisessa ajassa kuntiin. Erityisinä kohdealueina tarkastellaan pääkaupunkiseutua, muita suurimpia kuntia sekä niitä paikkakuntia ja alueita, joissa on vastaanottokeskus. (TEM)
55. Määritellään uudelleen ELY-keskusten, TE-toimistojen ja vastaanottokeskusten kanssa alueelliset kuntaan ohjaamisen prioriteetit, luodaan prosessit ja kartoitetaan samalla eri alueiden asunto- ja koulutuspaikkatilanteet. (TEM)
56. Alueellista sijoittumista suunniteltaessa otetaan huomioon tyhjinä olevien ARA-vuokra-asuntojen tarjonta niin, että kotouttamiseen tarvittavat palvelut ovat saavutettavissa. (TEM, YM)
57. Vahvistetaan asumisneuvonnan toimintamahdollisuuksia ja omatoimista asunnonhakua tukevaa tietopalvelua. (YM)
58. Kehitetään olemassa olevan asuntokannan käyttöä tehostavia keinoja. (YM)
59. Eri toimenpiteiden (esim. osaamiskartoitukset, asunto- ja koulutustarjonnan kartoitukset) yhteensovituksen ja hankkeiden avulla pyritään siihen, että kuntaan, koulutukseen tai työhön siirtyminen oleskeluluvan saamisen jälkeen tapahtuu mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti ja ripeästi. (OKM, YM)

Pitkän aikavälin toimenpiteet:

60. Arvioidaan ja uudistetaan pakolaisten kuntaan ohjaamisen sopimusmenettely ja viedään se osaksi hallitusohjelman mukaisia alueellisia valtio- ja kuntasopimuksia. (TEM)
61. Arvioidaan kotoutumislain mukainen korvausjärjestelmä ja -taso. Viedään se toimeentuloon sekä sosiaali- ja terveystalvieluihin liittyen osaksi uudistettavaa sote-järjestelmää. (TEM, STM)
62. Arvioidaan pakolaisten perheen yhdistämijärjestelmän uudistamistarpeet. (SM)
63. Vahvistetaan edellytyksiä valtion, kuntien ja kolmannen sektorin kumppanuuksille pakolaisten kuntavastaanoton alkuvaiheen järjestelyissä sekä kotoutumisen ja hyvien etnisten suhteiden edistämisessä kohdentamalla käytettävissä olevia rahoituskanavia HO-linjausten mukaisiin ja VALKOssa määriteltyihin prioriteetteihin (ESR, AMIF). (TEM, SM)
64. Vahvistetaan MAL-sopimuksin suurten kaupunkiseutujen asuntotarjontaa. (YM)
65. Lisätään valtion tukemaa vuokra-asuntotuotantoa suurimmilla kaupunkiseuduilla ottamalla käyttöön ns. 10 vuoden välimalli vuokra-asuntorakentamiseen sekä lisäämällä tukea normaaliin ARA-vuokra-asuntotuotantoon. (YM)

TAVOITEALUE IV. Kannustetaan avointa keskustelukulttuuria maahanmuuttopolitiikasta, eikä rasismia sallita

Tavoitteet

Maahanmuutosta avoimesti ja ihmisarvoa kunnioittaen, viranomaisten ja maahanmuuttajien välistä vuoropuhelua varten on luotu myös virallisia foorumeita ja eri väestöryhmien välillä vallitsee toimiva vuorovaikutus.

Toimenpiteet

66. Toteutetaan Etnisen yhdenvertaisuuden, rasismien ehkäisyn ja hyvän vuoropuhelun -toimenpideohjelma, jossa:
 - Vastuuviranomaiset viestivät koordinoitusti turvapaikanhakijoiden vastaanottoon ja kotouttamiseen liittyvistä kysymyksistä ja toimivat tiiviissä verkostossa rasismien ehkäisemiseksi, tunnistamiseksi ja siihen reagoimiseksi, siten että rasismia ei sallita minkään väestöryhmän taholta eikä mitään väestöryhmää kohtaan. (TEM, OM, OKM, SM, Maahanmuuttovirasto, Yhdenvertaisuusvaltuutettu, Eduskunnan Ihmisoikeuskeskus)
 - Vastuuviranomaiset keräävät tietopakettin ”Maahanmuutto ja kotoutuminen Suomessa” ja ylläpitävät sitä Internet-sivustoillaan ja sosiaalisessa mediassa;
 - Ministeriöt varmistavat kukin omalla hallinnonalallaan ja yhteistyössä kansalaisjärjestöjen kanssa maahanmuuton, kotoutumisen edistämisen ja rasismia ehkäisevän fakta-tiedon välittämisen. Toteutuksen tueksi valmistellaan arjen asiakastyön toistettavat koulutussisällöt ja toteutetaan kampanjaluonteisia toimia. Erityiskohderyhmänä ovat

nuorten parissa uusilla vastaanottokeskuspaikkakunnilla ja oleskeluluvan saaneita vastaanottavissa kunnissa työskentelevät;

- Oikeusministeriö kehittää etnisten suhteiden neuvottelukunnan (ETNO) alueellisten neuvottelukuntien roolia toimivan vuorovaikutuksen edistämiseksi vastaanottokeskuspaikkakunnilla. Samalla varmistetaan alueellisten ETNO:jen toimintaresurssit ja muut –edellytykset;
- ETNO toteuttaa aiempia pilotteja hyödyntäen (kysysuoraan.net -hanke) valtakunnallisen monikanavaisen keskusteluohjelman rasismien vaikutuksista suomalaisessa yhteiskunnassa;
- Oikeusministeriö käynnistää yhteistyön viranomaisten, yhteisöpalvelujen tarjoajien ja kansalaisjärjestöjen välillä vihapuheeseen puuttumisen muotojen tehostamiseksi.

✚ Vastuuviranomaiset kartoittavat yhdessä tutkimusorganisaatioiden kanssa eri väestöryhmien välisiin ja sisäisiin asenteisiin, yhteenkuuluvuuteen, syrjimättömään kohteluun sekä rakenteelliseen että arjen rasismiin liittyvät tutkimustarpeet. Yhtenä keskeisenä kohteena ovat toimet maahanmuuttajanaisten syrjinnän poistamiseksi sekä yhteiskunnassa yleensä että heidän omissa yhteisöissään. Kohdennetaan määrärahoja priorisoinnin pohjalta. (TEM, OKM, OM, SM, YVV, EK-IOK)

67. Tuetaan **yhdenvertaisuus- ja syrjinnän vastaisen lainsäädännön toimeenpanoa** ja eri väestöryhmien välisiä hyviä suhteita:

- kouluttamalla avainryhmiä yhdenvertaisuuslain velvoitteista, toteuttamalla syrjinnän ja rasismien vastaisia tiedotuskampanjoita, keräämällä tietoa syrjinnän ilmenemisestä eri elämäalueilla sekä tukemalla toimintaa vihapuheen ehkäisemiseksi.
- toteuttamalla yhdessä etnisten suhteiden neuvottelukunnan (ETNO), muiden viranomaisten ja kansalaisjärjestöjen kanssa turvapaikkatilanteeseen liittyviin haasteisiin kohdentuvan TRUST- hanke, jossa kehitetään toimintamalleja hyvien väestösuhteiden edistämiseksi alueellisella ja paikallisella tasolla. (OM, TEM, SM)